

Finlands Synskadade

FÖRBUNDET FINLANDS SVENSKA SYNSKADADES ORGANISATIONSTIDNING

7/16

14 "Språket bortglömt
i vårdreformen"

10 Albiner i Tanzania
blir förföljda

16 Monica Andersson
ville gå vanlig skola

Innehåll

Nr 7, september 2016

LEDAREN

3 I går, i dag, i morgon

ARTIKLAR

- 4 På idrottsplanen är attityden allt
- 9 Sol på Pellinge
- 10 Albiner går osäkra i Tanzania
- 14 Vårdreformen kommer – är du redo?

PROFILEN

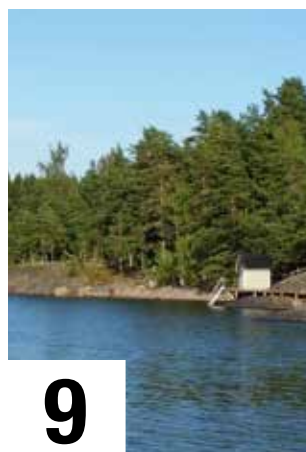
16 "Det skulle ha varit lättare att föra henne till begravningsplatsen"

AKTUELLT

22 Aktuellt

AKTUELLT I DISTRIKTEN

27 Aktuellt i distrikten

Finlands Synskadade

Finlands Synskadade är organisations-tidning för Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Tidningen utkommer med 10 nummer/år i svartskrift, punktskrift, på CD och som elektronisk version, se www.fss.fi/aktuellt/fs. Kan också fås som e-postbilaga. Årgång 105. Nummer 8/2016 utkommer 6.10, deadline 19.9.

Utgivare: Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors. Tfn 09-6962 300

Chefredaktör: Sören Jonsson
Tfn 044 712 3017
e-post: soren.jonsson@fss.fi

Meddelanden och annonser mottas av chefredaktören.

Prenumerationer och adressändringar:
FSS kansli, tfn 09-6962 300
e-post: kansliet@fss.fi

Pärmbild: Pehr Ahlstedt, med ledsagaren John Smedberg, kämpar om medalj då FSS friidrottstävlingar gick av stapeln i Pedersöre tidigare under sommaren.

Foto: Monica Cederberg

ISSN 0789-5739
Forsberg, Jakobstad 2016

I går, i dag, i morgon

I år är det tio år sedan jag började jobba på Förbundet Finlands Svenska synskadade, med just den tidning du läser nu. Då var den lite mer anspråkslös till formen, men innehållet var inte långt från det den är idag. Min allra första tid som anställd på FSS kontor på Nylandsgatan finns tydligt bevarad i mitt minne och i detta nummer av Finlands Synskadade har jag glädjen att intervjua en av mina dåvarande kolleger, Monica Andersson.

I detta nummer av Finlands Synskadade finns många paralleller mellan då och nutid. Mycket hinner hända under ett decennium, men ändå mer hinner hända under de 70 år som FSS fyller i år. Diskrimineringslagstiftningen har tagit stora steg framåt, begreppssfären har moderniserats. Vi har gått från en vardag där särbehandling var norm till ett inkluderande och tillgängligt samhälle. I allt detta finns det något som varit centralt från början och det är omsorgen om människans lika värde.

I en av förbundets historiker berättas om ett möte på 1950-talet där det nygrundade FSS, då under namnet Samfundet Finlands Svenska Blinda, diskuterar hur man kunde uppnå en bättre

kontakt mellan de svensktalande blinda i hela landet. Det föreslogs att en lista över alla svenska blinda i hela landet skulle uppgöras, och jag citerar: ”för att man ska få reda på dem borde ett utprop ingå i landets alla svenska tidningar. Dessutom borde utverkas rabatt på järnvägarna för dem som kunde använda sig av järnväg”.

I dag har vi ett avancerat medlemsregister, vi vet till och med hur många synskadade det finns på ett ungefär som inte ännu är medlemmar. Vårt jobb att nå dem fortsätter oförtrutet. I detta nummer av Finlands Synskadade kan man också läsa om hur järnvägarna trots sina moderna rabattsystem fortfarande missar i servicen för en och annan resenär med synnedsättning.

Hör gärna av er till oss på förbundet, vi är intresserade av hur ni vill att vi ska stöda just er. Vi är intresserade av hur samhället stöder er och hur det ibland misslyckas. Från och med i höst kommer jag att jobba som kommunikationschef här på FSS. Vi fortsätter det jobb som pågått i minst 70 år med att nå varenda svenskspråkig person med synskada i vår verksamhet!

TEXT OCH FOTO: MONICA CEDERBERG

På idrottsplanen är attityden allt

Ta ett sportplan och placera ut femtio friidrottare och en hel del ovana ledsagare. Häll över ett långvarigt och rikligt regn. Nu märker man skillnad.

NÄR FINLANDSSVENSKA SYNSKADADE samlades i Bennäs för sitt friidrottsmästerskap hördes bara ett glatt och positivt surr av alla röster. Här var det inga sura kommentarer eller klagomål på vädret.

– Fast det har regnat så har det varit så intressant att vi känt oss torra hela tiden, säger **Gun-Britt** och **Peter Sahlsten** från Vasaföreningen.

När Gun-Britt blev synskadad gick de med i föreningen, ett val de är tacksamma för.

– Det är riktigt roligt att vara med i det här positiva gänget, säger Peter Sahlsten.

Han får inte vara med och tävla, men under fredagens bocciaturnering fick han vara

funktionär och i de friidrottsgrenar där Gun-Britt önskat ledsagare har han också fått ställa upp.

I år fyller Gun-Britt 75 år och i år inleder hon sin tävlingskarriär. Med äran i behåll ska tilläggas.

Peter ler och säger att folk som är nya i gänget kan tro att det är allvar när man börjar munhuggas. Bocciatävlingen var ett typiskt exempel. Peter och hans vän Bror Segervall höll show medan de såg till att spelet löpte. Åhörarna märkte att tonen kan vara både rå och hjärtlig.

Vädret var en bisak

Ett ihållande och kraftigt sommarregn av sällan skådat slag kunde ha skrämt iväg tävlande, men inte i det här sällskapet.

När tiden var inne att kommundirektör **Stefan Svenfors** skulle öppna mästerskapen var det trångt på läktarbänkarna närmast kansli och kantin.

PARAPLY. Vädret satte inte stopp för 1000 meter gång. Här är John Campbell på upploppet, tillsammans med sin ledsagare Jonna Mäkitalo.

▲ **BRA STÖT.** Nils Fagerström, krigsveteran och äldst bland de tävlande fick kulresultatet 4.42.

Uppvärmningen kunde inte genomföras enligt stora ceremonielet, det regnade för mycket. Men visst ställde sig de tappra tävlarna och gjorde lydigt de rörelser som **Caroline Smedberg** kommenderade i takt med musiken som strömmade ut över planen.

Det prasslade av engångsregnrockar, det smällde när paraplyer spändes och det hördes klafsande ljud när folk gick omkring på asfalten där stora regnpölar bildats.

Många åldersklasser

Nils Fagerström, krigsveteran och född 1924, var ålderman bland de tävlande. Han deltog i kula, slungboll och turbospjut. Assisterad av sin hustru **Ruth** kammade han

hem full pott i alla grenar i mästerskapet som genomfördes på hemmaplan, i Bennäs där han bött så gott dom hela sitt vuxna liv.

Motstånd saknades i den åldersklassen.

Däremot var kampen livlig i åldersklasserna mellan 50 och 70 på både dam och herrsidan. Speciellt herrklassen 60-70 år hade tre mycket duktiga och ivriga tävlande. I den klassen valde både **Svante Ekstrand** och **Pehr Ahlstedt** att löpa i kortbyxor när det var dags för sextio meter. **Seppo Sjö** valde en något mera påklädd linje, men gjorde trots det ett bra lopp.

Norra Österbottens Svenska Synskadade som tillsammans med FSS var arrangör för årets tävlingar hade bett den lokala idrottsföreningen vara teknisk arrangör med allt

▲ **STILHOPP.** Lise-Lott Knutar hoppar långt i längdhopp utan ansats.

▲ **SKYDD.** I väntan på sin tur stod slungbollskastarna under en tillfälligt uppspänd presenning.

▲ **SLUNGBOLL.** Anna Segervall slängde iväg slungbollen 12,76 och vann därmed sin klass.

som rörde det grenspecifika. Det var därför ett taggat funktionärsgång som tog plats när de olika tävlingarna skulle genomföras.

Den tidigare längdhopparen **Simon Sundsten**, som i dag verkar som tränare, instruerade vid längdhoppsgropen. När han hoppade sitt rekord på över 8 meter fick han löpa en lång sträcka på anstasbanan, men för de synskadade var det hopp utan ansats som gällde. Därför gällde det att med stor smidighet svinga armarna i takt, för att sedan få till det perfekta hoppet.

Här trotsade **Gabriella Lundén** och **Bengt Ahlvik** regn och köld och valde att hoppa barfota. Ingen av de övriga ville följa deras exempel. Och frågan om det förbättrade resultatet eller inte förblev obesvarad.

– För mig är det sociala viktigare än tävlandet, säger **Anna Siironen**, men jag ska delta i turbospjut, det kan jag stå ut med.

Spännande för ledsagarna

En grupp som var verkligen nöjd med sin dag var de ledsagare som anmält intresse via IK Falken. Nu fick de göra något de som sällan ges möjlighet till. Det var nog med lite darr i knäna de tog sina adepter till de olika tävlingsplatserna. Det var så många detaljer som skulle stämma. Det måste ges ljudsignal för att ange riktning och och det var med stor respekt och beundran de kunde konstatera att här finns det kämpar.

Speciellt i långa gångtävlingen märktes att de synskadade inte är sådana som ger upp. När de kom på upploppet och hejades på av den ivriga publiken sattes nog en och annan överraskande spurt in.

Berra Widjeskog, idrottsföreningens egen speaker hade fullt sjå att få gångarna i rätt ordning över mållinjen.

Tävlingen avslutades med 4 gånger 100 meter, med eller utan följeslagare. När startskottet gått och så många ovana led-sagare skulle löpa med sina tävlare var det ett och annat hjärta som satt i halsgropen. Men det slutade lyckligt och vid det laget hade också det kraftiga regnvädret slutat.

När det var dags för prisutdelningen hade värmen kommit och de tävlande kunde ställa upp sig i en lång rad framför läktaren. Alla fick pris och alla fick likadana. Dessutom fick en del rulltårter från ett lokalt bageri, men det är en annan historia, plus att dagen fortsatte med festmiddag efter att de tävlande tvättat och skrudat upp sig lite. ●

BOCCIARESULTAT

1. Svenska Synskadade i Västnyland: Tapio Hotanen (lagkapten), Allan Wikström och Jan-Erik Sjöholm.
2. Norra Österbottens Svenska Synskadade lag 1: Raymond Segervall (lagkapten), Maj-Len Ahlstedt, Kristina Källdman
3. Åbolands Synskadade: Harold Henriksson (lagkapten), Gun Fröberg och Maria Sundman.
4. Norra Österbotten Svenska Synskadade lag 2: Leif Nybohm (lagkapten), Margareta Fredriksson och Sirkka-Liisa Timonen.
5. Mix-lag: Gun-Britt Sahlsten (1:a rond) Jörgen Bäck (lagkapten), Svante Liljeqvist och John Campbell

ANNONS

Finlands Synskadade finns också på Skriftly!

Skriftly samlar innehållet från de finlandssvenska tidskrifterna.

Skriftly ger läsarna mångsidiga möjligheter att hitta, följa och läsa innehåll som berör och intresserar dem, tvärs igenom tidningslandskapet, för en låg månatlig summa.

www.skriftly.fi

TEXT OCH FOTO: IRA-MARIA PAASO

Sol på Pellinge

Tjugoen synskadade medlemmar från Svenska Synskadade i Mellersta Finland och Svenska Synskadade i Östnyland samlades i sensommaren ute på Pellinge kursgård. Delaktighet var lägrerets motto.

” EN LITEN BUSS hämtar oss från Kiasma turisthållplats i Helsingfors och det bär i väg ut till havs – Pellinge. Sommarlägret började en tisdag med soligt, varmt och vackert sensommarväder.

Många i bussen är bekanta med varann sedan tidigare, och det finns mycket att berätta om sommaren – var har man varit, vem har man träffat, hur har vädret varit och vad ska man göra nu på hösten. Jag som är relativt ny i gruppen, jag lyssnar en stund på

diskussionerna och efter ett tag försöker jag bara slappna av i den lilla bussen.

På den sista biten tar färjan oss över med buss och släpvagn, från fastlandet till Pellinge. På Pellinge kör bussen från ö till ö på asfalterad väg. Sista biten fram till Pellinge kursgård är på en slingrig grusväg med en brant backe ned till gården och parkeringen.

Kursgården ligger trevligt till – man kan promenera på en bred stig ned till stranden. På stranden finns en brygga och nära stranden finns en stor grillplats med bord samt bänkar. När vi kommit till kursgården delas rummen ut och vi får ta vårt pick och pack till rummet. Vi träffas allihop i matsalen innan lunch och går igenom programmet för vår vistelse, med ledning av Ulla och Jonas. Sen är det dags att presentera oss – många namn att komma ihåg. Vårdinnan på kursgården, en av de två som äger företaget som driver verksamheten, berättar om kursgården och om deras verksamhet.

På eftermiddagen bär det iväg på kaffe. Vi åker med taxi/minibuss i små grupper på kaffe med dopp till Söderby Boden. Vi drack kaffe under en klarblå himmel ute på gården, stolar och bord fanns ute utanför den lilla affären. Getingarna ville också smaka på de goda, ljusröda, berlinermunkarna som vi blev serverade till kaffet.

På kvällskanten var det dags för en båt-tur runt Pellinge skärgård. Kvällsmat blev det på Martin Tillmans fiskrestaurang. Restaurangen ligger på stranden nära vattnet. Solen fortsatte att skina och började gå ned när vi mätta och belåtna återvände till kursgården. På kursgården fortsatte kvällsprogrammet med korvgrillning för dem som orkade. Första dagen på vårt sommarläger var över och det skulle bli skönt att sova ut efter en dag med mycket program, nya namn och fint väder. ”

▲ **INTE ALBINO!** Digna Thomas Mwacha-Shinyanga, Graceanna Kaushe och Happiness Ngaweje arbetar som volontärer på TAS. I november ska Happiness Ngaweje gifta sig. "Jag ber för att våra barn inte ska bli albiner", säger hon.

TEXT OCH FOTO: VERONICA RÖNNLUND

Albiner går osäkra i Tanzania

Bland Tanzanias albiner är döden ständigt närvarande. Många får hudcancer eller riskerar att dödas i jakt på kroppsdelar som används vid religiösa ceremonier. De flesta albiner lever också med allvarlig synnesättning som har bidragit till myten om att de är underbegåvade.

ABDILLAH OMAR, 50, lever på övertid. Han har inte fått hudcancer, den vanligaste dödsorsaken bland albiner. I Tanzania överlever bara två procent av albinerna sin 40-årsdag.

– Jag växte upp på landsbygden, det var inte lätt. Grannar och skolkamrater drog sig undan. Man fick vänja sig vid mobbning och bli kallad öknamn. Mamma, som var svart,

PIGMENTSJUKDOMEN ALBINISM

- Albinism är en ärftlig pigmentstörning. Namnet kommer från det latinska ordet för vit, albus. Anlaget ärvs från båda föräldrarna och man kan vara anlagsbärare utan att själv ha sjukdomen.
- Albinism beror på defekter i bildandet och fördelningen av pigmentämnet melanin i hud, hår och ögon. Det finns olika typer av albinism, bland annat okulär albinism som enbart påverkar ögonen och i sällsynta fall även hörseln. Vid okulokutan albinism märks symtom som känslig hud, synnedsättning, skelning, mm. Drag av albinism förekommer ibland i andra sjukdomar, till exempel i Downs syndrom. Medicinsk behandling finns inte.
- Anledningen till att albinism är vanligt i Tanzania tros vara genetiska störningar på grund av inavel, mm.

Källa: Socialstyrelsen, Scientific American

kallades bara ”modern till en vit”, säger Abdillah Omar.

Synskada vanligt

Som de flesta med okulokutan albinism har också han drabbats av kraftig synnedsättning med dålig synskärpa och stereosyn, ljuskänslighet, nystagmus (ögondarrning) och skelning som är vanliga symptom vid albinism. Precis som huden har ögonen för lite melanin; pigmentämnet som skyddar cellkärnans DNA mot skadligt ultraviolett ljus.

Problemet med synen, säger Abdillah Omar, var värst under skoltiden. Dyra glasögon, dåligt förberedda lärare och få hjälpmedel gör att många albiner slutar sin skolgång alldeles för tidigt. Det har bidragit till myten om att de är underbegåvade. Abdillah Omar slutförde ändå sin sjuåriga grundskola plus fyra år i gymnasiet. Det är ovanligt.

I dag bor Abdillah Omar i Dar es Salaam där han driver sin egen butik tillsammans med hustrun som också är albino. Här är det tryggare och klimatet är bättre. Paret har tre barn; varav två med albinism. Med båda föräldrarna som bär på anlagen var det oundvikligt.

I dag räknar man med att ett barn på 1500 födslar föds med albinism i Tanzania. I Norden är samma siffra en per 20 000 födslar. Officiellt i Tanzania finns drygt 7000 registrerade albiner. Antalet oregistrerade albiner kan vara ända upp till 50 000 personer.

Stopp för diskriminering

Abdillah Omar är engagerad i Tanzania Albinism Society, TAS, som arbetar mot diskriminering av afrikanska albiner. Verksamheten stöds bland annat av Svenska Synskadades Riksförbund genom stöd och

UTSATT. Severin

Edward och Abdillah

Omar arbetar

tillsammans i Tanzania

Albinism Society, TAS.

Omar måste alltid bära

heltäckande kläder och

solglasögon som skydd

mot den starka solen.

» Vi följer alltid våra barn till skolan och de får aldrig vara ute på egen hand i mörkret. Det vågar inte vi vuxna heller. Det är då våldet riskerar att inträffa. «

bidrag till olika projekt. Tillsammans med kollegan **Severin Edward**, handläggare på TAS, målar Abdillah upp en dyster bild av verkligheten. Albiner lever på botten av den socioekonomiska samhällsstegen med fattigdom, hög arbetslöshet och hög barnadödlighet

– I Dar es Salaam möter våra barn inte så många fördomar. Men vi följer dem alltid till skolan och de får aldrig vara ute på egen hand i mörkret. Det vågar inte vi vuxna heller. Det är då våldet riskerar att inträffa.

Albiner förföljs

För även om den dagliga misären är påtaglig är det mord och attacker som påkallat omvärldens uppmärksamhet. Attackerna drivs av tron på att albiner har kontakt med andevärlden och att deras kroppsdelar bringar rikedom och lycka. Kroppsdelarna säljs och används i religiösa ceremonier som utförs av lokala naturläkare, så kallade ”häxdoktorer”. En komplett uppsättning av kroppsdelar från en person med albinism kostar 75 000 USD på svarta marknaden.

TAS räknar med att det finns minst 2000 häxdoktorer i Tanzania och från 2006 fram till idag finns rapporter om 157 överfall och 77 döda.

– Det är bestialiska attacker där någon okänd gärningsman hugger av en arm eller ett ben. Offret kan till och med luras i fällan av en släkting. Kvinnor och barn är mer sårbara för de är svagare och orkar inte kämpa emot. Inte ens i graven går någon säker,

gravskändning i jakt på likdelar förekommer också, säger Severin Edward.

Inget skydd av lagen

Trots att människorättsorganisationer och inhemska myndigheter uppmärksammat våldet och diskrimineringen fortsätter handeln med kroppsdelar. Få gärningsmän har gripits och fällts för dåden.

– Den stora frågan som ingen nystat i är – vem är den riktiga köparen?! Vi vet att det handlar om transnationella nätverk och förmögna beställare. Om läget stramas åt i Tanzania mördas bara några fler i Kenya eller Malawi och kroppsdelarna fraktas kors och tvärs, även till arabiska länder. Det finns tecken på vissa kopplingar till gruv- och fiskeindustrin, säger Severin Edward.

Albiner har inget specifikt skydd i lagen i Tanzania.

– Än så länge har fördömandena bara varit ord, säger Severin Edward som även är kritisk till de statliga internatskolorna där barn med albinism placeras för att få skydd och utbildning. Från början var skolorna tänkta att fungera som en tillfällig lösning. Nu har de permanentats i brist på alternativ. Skolorna har kritiserats för att vara överfulla och smutsiga och barn har vittnat om aga och hot.

– Det är jobbigt för barnen att inte kunna vara tillsammans med sina familjer. Många mår riktigt dåligt. Det är ingen bra lösning, att leva i ett etablerat utanförskap, säger Abdillah Omar och Severin Edward. ●

Vårdreformen kommer – är du redo?

VÅRDREFORMEN ELLER DEN så kallade Sotereformen har varit aktuell redan under flera års tid. Under förra regeringsperioden fick reformen ett krasst slut: allt föll i grundlagsutskottet. Den nya regeringen med Sipilä, Stubb och Soini i spetsen tog ny fart genom att starta en vårdreform som kopplades till en landskapsreform. Efter många om och men fastslogs att social- och hälsovården ska ordnas av 18 landskap. Centerns dröm om landskapsförvaltning blir sann och Samlingspartiet får in sin valfrihet i utbyte. Strukturer har fått mycket utrymme. Får patienten, klienten – den enskilda människan sin röst hörd? För medborgaren är det viktigt att han eller hon får service i rättan tid. Vem som ansvarar för eller ordnar den är inte avgörande för individen.

Varför behöver vi en reform av social- och hälsovårdsstrukturer? Enligt beredarna ska reformen få bukt på kostnaderna som har skenat iväg under de senaste åren. Personal ska fås dit, där den behövs. Tillgången till service ska garanteras för alla i hela landet på ett jämlikt sätt. Vårdreformen tillsammans med den stora landskapsreformen ska göra Finland till ett mera jämlikt och bättre land. Reformerna ska ge inbesparingar i statskassan, på sikt, men omedelbara vinster har jag svårt att tro på!

Regeringen vill skapa en ny förvaltningsnivå mellan stat och kommun. All social- och hälsovård som nu ordnas av kommunen flyttas över till landskapen. Personalen får nya arbetsgivare och byggnaderna får nya ägare. Var och på

Det är omöjligt att förutspå huruvida en enskild medborgare kan få service på sitt eget modersmål. Regeringen vill ha jämlikare tillgång till service i hela landet, men de språkliga aspekterna har helt nonchalerats!

vilket sätt social- och hälsovårdstjänsterna produceras avgörs av landskapets styrande organ.

Personalens pensionsfrågor, fastighetsmassornas överföringar, IT-lösningar men framförallt demokratiaspekten i reformen väcker både frågor och farhågor. För den enskilda individen känns det som om påverkningsmöjligheterna flyttas ett steg längre och att närhetsprincipen blir ett minne blott. Kommunen fråntas beslutanderätten i social- och hälsovårdsfrågor. Besluten fattas i landskapsfullmäktige, som består av personer som väljs genom direkta val från hela landskapet. På sätt och vis koncentreras makten till färre. Får kommuninvånarna sina röster hörda i ett landskapsfullmäktige? Denna fråga är viktig för oss svenskspråkiga. Hur ska den svenskspråkiga befolkningens faktiska inflytande garanteras?

Regeringen har presenterat ett utkast till vårdreformens lagstiftning. Ingen språkkonsekvensbedömning har gjorts, vilket betyder att det är omöjligt att förutspå huruvida en enskild medborgare kan få service på sitt eget modersmål. En analys om hur reformen påverkar den vanliga människan borde ha gjorts. Regeringen vill ha en jämlikare tillgång till service i hela landet, men så har de språkliga aspekterna helt nonchalerats! Valfriheten har nämnts som en räddning för den svenska servicen. Vid det här la-

get vet regeringen inte hur den finländska modellen av valfrihet ser ut.

Den svenskspråkiga befolkningens inflytande bör garanteras! Den språkliga minoritetens representation i de tvåspråkiga landskapens styrelser bör säkerställas. Det bör även inrättas minoritetsspråksorgan som har beslutande makt. Det är av betydelse att det i de beslutande organen finns personer som har svenska som modersmål och som känner till den verklighet finlands-svenskarna lever i. Det gäller att aktivt bevaka processen och i olika sammanhang lyfta fram våra frågeställningar så att tjänster inom såväl hälso- och sjukvården som barnskyddet och handikappservicen även i framtiden erbjuds på svenska i Finland. ●

NINA AF HÄLLSTRÖM
VERKSAMHETSLEDARE
SAMS - SAMARBETSFÖRBUNDET
KRING FUNKTIONSHINDER RF

TEXT OCH FOTO: SOFIA STENLUND

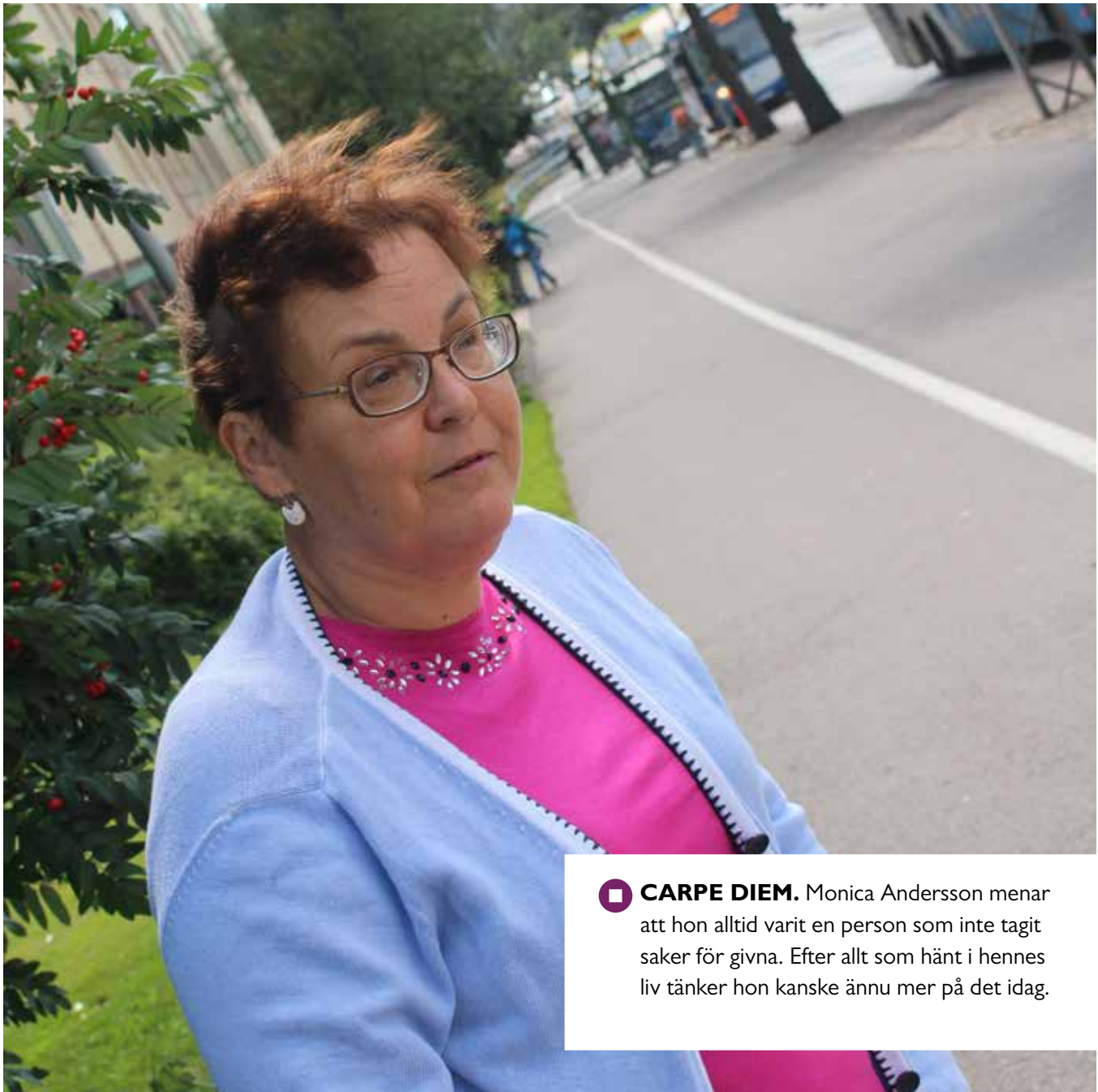
”Det skulle ha varit lättare att föra henne till begravningsplatsen”

HON FÖDDES I Pargas för sextio år sedan, äldst av tre syskon i en jordbrukarfamilj. **Monica Andersson** beskriver sin barndom som en helt vanlig flickas. Hon fick klättra i träd, skida och cykla de tio kilometrarna in till Pargas centrum med de andra barnen. Men en dag när hela familjen körde bil pekade hennes bror ut genom fönstret och sa ”titta, där står älgar!”.

– Då minns jag att jag frågade högt, varför ser inte jag de där älgarna?

Svaret på den frågan var att Monica föddes med en synskada. Synskadan berodde i sin tur på att hennes mamma drabbats av toxoplasmainfektion under graviditeten, en virusinfektion som kan spridas via katt- eller hundavföring eller via rått kött, om man till exempel smakar på köttbullssmeten.

– I mitt fall satte sig inflammationen i ögonbotten. Mitt vänstra öga är helt blint och mitt högra har stora ärrbildningar i näthinnan. Jag

■ **CARPE DIEM.** Monica Andersson menar att hon alltid varit en person som inte tagit saker för givna. Efter allt som hänt i hennes liv tänker hon kanske ännu mer på det idag.

ser från ögonvrån och är livrädd att något ska hända mitt högra öga, säger Monica.

Lättare föra till begravningsplatsen

Monica minns att hennes mamma hade fruktansvärda skuld känslor över detta och tyckte att det var hennes fel. Någon kontakt med andra barn med synnedsättning hade man inte, utan familjen levde vidare som

vanligt fram till att Monica fyllde sex år. Hon var synskadad och när det var dags att börja skolan fanns det inga alternativ: det var dags att åka till Blindskolan i Helsingfors. Blindskolan var en internatskola och förutom något enstaka korta lov var nästa längre vistelse hemma under jullovet. Förändringen kom som en chock för hela familjen.

– Mamma berättade för mig många år senare att pappa hade sagt på vägen att ”det

▲ SE DET GODA. Trots många dramatiska vändpunkter ser Monica med tillförsikt på framtiden. Man måste plocka fram det goda och fina i livet, menar hon.

skulle ha varit lättare att föra henne till begravningsplatsen”.

Sexåriga Monica Andersson trivdes aldrig riktigt på Blindskolan under sitt första år. De långa perioderna borta hemifrån gjorde det svårt att akklimatisera sig när hon sedan kom hem och efter ett år började man allvarligt fundera över möjligheterna med att gå i vanlig skola. Sunnanberg folkskola i Pargas tog emot henne, och hon blev en av fyra elever på klassen. Monica gick i skolan på precis samma villkor som alla andra, någon anpassning till hennes synskada fanns inte. Efter fyra år fanns alternativen att fortsätta folkskolan eller välja samskolan med inträdesförhör.

– Två av mina klasskamrater skulle söka till samskolan, så jag meddelade mina föräldrar att jag också skulle göra det.

En av första integrerade eleverna

När hon sedan väl kom in blev hennes uppgift att gå fram till var och en av lärarna och berätta att hon har en synskada och att hon inte ser fram till tavlan. Alla lärare försökte hitta på olika sätt att hjälpa utom en, hennes reaktion var ”och vad tror du att jag ska kunna göra åt det?”

Monica hittade sina egna lösningar. En av skolkamraterna hade bra handstil, så hennes anteckningar lånade hon hem och skrev av på kvällen. Detta hade också positiva effekter, till proven behövde hon inte alls läsa så mycket och hon kunde koncentrera sig på att lyssna och följa med under lektionerna. Någon kontakt med Blindskolan hade man inte längre och Monica Andersson är rätt säker på en sak: var hon inte den första eleven

” Monica Andersson är rätt säker på en sak: var hon inte den första eleven med synskada som gick integrerad skolgång så var hon åtminstone en av de första!

med synskada som gick integrerad skolgång så var hon åtminstone en av de första!

Efter studentexamen 1976 följde ett år på Folkakademin i Borgå, och efter det bar det av till Helsingfors och Svenska social- och kommunalhögskolan.

– Jag bodde i en ordentlig etta med kök nära Tempelplatsens kyrka. Jag minns att Sven Rosenberg ringde från Svenska Blindskolföreningen och frågade om jag behövde någonstans att bo, och det gjorde jag ju.

Engagerad i förbund och distrikt

Efter studierna till socialarbetare blev det dags för Monica att söka jobb, något som inte direkt var en bristvara. Hon fick flera olika vikariat men under ett av dem började hon märka att hon inte mår riktigt bra. Det visade sig att Monica hade drabbats av diabetes typ 1. Sjukdomen började redas ut och det var svårt att hitta insulindosbalansen, hela våren gick åt till det.

Under studietiden träffade hon sin blivande man, **Stefan**, som även han studerade på Soc & Kom. De blev sambor, gifte sig och fick två barn, **Jenny** och **Elin**. Med åren har Stefan också kommit att engagera sig i FSS på olika sätt och än idag är han utöver aktiv i verksamheten i distriktsföreningen Svenska synskadade i Mellersta Nyland ofta tillfrågad att delta som mötesordförande på förbundets årsmöten.

Monica, som varit med i både FSS och distriktsföreningens verksamhet till och från, jobbade från och med januari 1982 som Handikappvårdens socialarbetare. Där arbetade hon under femton år med att bland annat fatta beslut om vilka ansökningar man skulle bevilja. Men hon fick en intressant uppmaning i december 1997. Nämligen att söka tjänsten som rehabiliteringshandledare på Förbundet Finlands Svenska synskadade, och hon fick tjänsten till slut. Från att ha granskat olika ansökningar var det plötsligt hennes roll att bland annat jobba med att skriva dem.

– Jag trivdes så bra på FSS under den tiden, berättar Monica leende. Det var så roligt. Jag var med ända tills det var dags att flytta från Nylandsgatan till Parisgränden, då var det dags för mig att göra något annat.

En ny vändpunkt

Nästa steg blev att i vuxen ålder söka sig till den första synskadeanpassade utbildningen hon någonsin gått, utbildningen för närvårdare på Keskuspuiston ammattiopisto år 2009. Under studietiden jobbar hon på ett litet servicehem i Esbo och där får hon sedan fortsätta efter avklarade studier. Men en dag händer det som inte borde få hända. Monica får en hjärnblödning.

– I min epikris står det att min situation var livshotande vid ankomsten till sjukhuset. Och sjukhuset fick jag lämna först efter fem och en halv vecka.

PROFILEN

Namn: Monica Andersson

Hemort: Esbo

Ålder: Fyllde 60 i år

Intressen: Vattengymnastik, läsa, laga mat efter nya recept

Motto: Det kunde vara värre!

Hon var på stugan i sällskap av en av sina gamla studiekamrater, just en av dem som lånat Monica sina anteckningar under studietiden, när det hände. Monica, väninnan och deras respektive skulle just ha kräftsivna och de hade börjat med att dricka eftermiddagskaffe tillsammans. Monica skulle gå till toaletten då hon plötsligt faller ihop. Efter att man uteslutit en insulinchock är det bara att ringa efter ambulans. Det visade sig att det var små blodkärl i hjärnan som börjat läcka. Hon hade känt av lite huvudvärk, men inga andra symtom innan dagen då hon plötsligt föll ihop. Idag menar hon själv att allt inte är som det har varit. Hon blir fort trött och litar inte längre på sitt närminne. Detta i samband med olustkänslor ledde till att Monica bestämde sig för att inte fortsätta jobba efter sin långa sjukhusvistelse.

– Jag sov inte på nätterna utan låg vaken och tänkte på småsaker. Tänk om jag skulle glömma något? Vem skulle ta ansvaret i så fall? Det var bara att ta skeden i vacker hand, säger Monica.

Barnbarnet bästa terapin

När vår intervju går av stapeln har Monica Andersson ansökt om invaliditetspension men fått avslag. Hon har dock besvärat sig och under väntan på besked har hon en hel del annat att sysselsätta sig med. Monica

är till exempel med och undervisar på FSS punktskriftskurser, är aktiv inom distriktsförningen Mellersta Nylands synskadade och håller i trådarna för frågesport månatligen på det servicehem hon jobbat på.

– Och så har ja ju mitt lilla barnbarn som är den bästa terapi man kan få, säger Monica märkbart förtjust. Jag har ett valspråk, och det är att det kunde vara värre. Och det är ju sant!

Även om Monica låter positiv idag har det funnits mörka stunder. I samband med att hon låg på sjukhuset efter hjärnblödningen fick hon dessutom hjärnhinneinflammation. Som en del av den långa rehabiliteringen till ett vanligt liv fick hon åka hem på dagpermissioner och hon kommer speciellt ihåg en gång.

– Jag skulle gå upp till sängen och vila och vi har fjorton trappsteg upp till andra våningen. Men jag gav upp efter halva trappan och orkade varken gå upp eller ner längre. Då grät jag och frågade mig vad jag gjort för att förtjäna allt det här.

Monica Andersson är bekant för många som en positiv och glad person och det är också med en insiktsfull reflektion över sin synnedsättning våra vägar skiljs åt.

– Jag tror att synskadan kan vara lättare att acceptera för mig eftersom den är medfödd, jag har aldrig förlorat den. Jag har aldrig haft en kris. ●

Ansök om understöd från Finlands Synskadestiftelse

Finlands Synskadestiftelse (Suomen Näkövammaissäätiö) beviljar understöd för synskadade personer och personer som är verksamma inom synskadearbete, för studier, forskningsarbete, ändamål som främjar sysselsättning, utbildnings-tillfällen samt utvecklande hobbyer.

I ansökan bör framkomma:

- presentation av den sökande samt kontaktuppgifter, även bankkonto-nummer i IBAN-format (även vid ansökningar per e-post)
- det ändamål för vilket understödet ansöks
- summa samt totalkostnader för ändamålet
- huruvida man fått, ansökt om eller har för avsikt att ansöka om understöd från annat håll
- övriga finansieringssätt för ändamålet, såvida understödet som ansöks endast täcker en del av kostnaderna
- eventuella rekommendationer

Den som beviljas understöd bör lämna in en utredning angående projektet och hur understödet använts, vilken även kan publiceras vid överenskommelse. Ansökningstiden är 1.9–30.9.2016.

Ansökningarna riktas till adressen: Suomen Näkövammaissäätiö, ombudsman Aila Santanen, Arhippastigen 8 B 2, 00420 Helsingfors eller per e-post till aila.santanen@live.fi. Mer information ger ombudsmannen, tfn 050 596 6737.

Beviljade understöd

Det rådande ekonomiska läget har kraftigt påverkat storleken på de bidrag stiftelsen kunnat bevilja. Trots knappa medel är stiftelsens målsättning att stöda de personer som ansöker om understöd. Stiftelsens princip är att bevilja understöd till sådana ändamål där man inte har möjlighet att få stöd från allmänna finansieringskällor. 2015 beviljade stiftelsen ungefär 11 000 euro i understöd.

AKTUELLT

VR gjorde det krångligt att köpa ledsagarbiljett – anmäldes för diskriminering

JUNI FATTADE DISKRIMINERINGS- och jämställdhetsnämnden beslut i ett ärende mellan tågbolaget VR och en synskadad person. Nämnden beslöt att VR har diskriminerat synskadade passagerare vid köp av ledsagarbiljett.

Ledsagare som reser med synskadade eller rullstolsburna har rätt till en avgiftsfri biljett. En synskadad person ansåg däremot sig ha blivit diskriminerad vid själva köpförfarandet.

VR-Group Ab:s avgiftsfria ledsagarbiljett kunde till en början inte köpas i företagets nätbutik eller vid automaterna. I slutet av 2015 åtgärdades tillgängligheten så att synskadade också kan köpa sina biljetter inklusive ledsagarbiljett på nätet. Efter att ledsagarbiljetten kommit till försäljning på nätet, ansåg sig den sökande bli diskriminerad då företaget i sin nätbutik krävde att en särskild försäkran skulle ges angående att kunden är synskadad eller rullstolsburen för att ledsagarbiljett kunde köpas.

FOTO: VR-GROUP

VR-Group Ab motiverade att de kräver ett särskilt löfte av kunder som köper avgiftsfri ledsagarbiljett via nätbutiken med att man på detta sätt vill uppmärksamma att förmånen endast är ämnad för passagerare som använder rullstol eller är synskadade.

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden å sin sida konstaterade att ett sådant löfte inte krävs av andra grupper som köper rabatt- och avgiftsfria biljetter. Det är inte godtagbart att kräva detta av personer med funk-

tionsnedsättning, eftersom det leder till ogrundad särbehandling.

Nämnden ansåg att VR-Group Ab har diskriminerat den sökande och andra personer med funktionshinder som använder ledsagarbiljett. Nämnden förbjöd företaget att fortsätta eller förnya diskriminering.

VR beklagar det som skett och meddelar att de har ändrat sina regler så att personer med funktionsnedsättning inte längre i nätbutiken behöver bevisa sin rätt till ledsagarbiljetten. ●

FOTO: ORBIT RESEARCH

Ny prototyp av punktdisplay visar bilder

NU FINNS DET en prototyp på en grafisk punktdisplay som kan visa grafer, diagram, kartor och bilder. Apparaten har utvecklats av det amerikanska teknikföretaget Orbit Research, samma företag som tog fram den billiga punktskriftsdisplayen i "Transforming Braille"-projektet.

Det speciella med apparaten är att den kan ställa varje pigg på olika höjd. Den kan kopplas via Bluetooth, USB eller HDMI.

Prototypen har 20 gånger 30 pigg, medan den färdiga produkten ska bestå av en 40x60 stor display. I slutet av 2017 är det tänkt att Graphiti ska finnas på marknaden och tester görs hösten 2016. ●

Sune fyllde 50

Förbundets styrelseordförande Sune fyllde 50 år i sommar. Finlands Synskadade skickar ett försenat grattis.

Syntolkad inhemsk film direkt på bio

FOTO: B-PLAN DISTRIBUTION/ SAMI KUOKKANEN

FÖR FÖRSTA GÅNGEN i inhemsk filmhistoria utkommer en tillgänglig film. Den finländska filmen "Hymyilevä mies", eller "Den lyckligaste dagen i Olli Mäkis liv" som den heter på svenska har biopremiär den 2.9. Filmen syntolkas med applikationen MovieReading och textas för personer med hörselskada och med tecken-tolkning för döva.

Vanligtvis textas inte en finskfilm på finska. Textningen brukar i stället göras först när filmen kommer ut i handeln. Biograferna får dock själva välja vilka föreställningar som textas, och behöver således inte texta alla föreställningar.

Synskadade däremot får själv välja föreställning. Synskadade kan se filmen med finskt syntolkningsspår med hjälp av sin smarttelefon. Syntolkningen förmedlar allt

som inte går att uppfatta med hörseln.

MovieReading lyssnar av filmen med hjälp av en mikrofon och synkroniserar syntolkningen så att den passar perfekt i filmen. I Sverige visades den första syntolkade filmen med samma teknik redan i medlet av 2015.

Filmerna Hymyilevä mies är så till vida speciell då den helt filmades med svartvit film. Filmen är delvis baserad på verkliga händelser och handlar om boxaren Olli Mäki som deltog i de olympiska spelen i Helsingfors 1952. Filmskaparen Juho Kuosmanen ville fånga känslan genom att använda svartvit film, och inte göra det digitalt i efterhand.

Filmerna vann pris i Cannes i kategorin "Un certain regard", en kategori som fokuserar på nyskapande eller djärva verk. ●

Nytt och bekant i FSS personal

Från och med den första augusti har Sofia Stenlund jobbat som kommunikationschef och Johanna Syrén som rehabiliteringskoordinator på Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Vem är dessa två och vad ser de som sina största utmaningar?

Sofia Stenlund

Du är bekant för många på FSS, men du har en ny arbetsuppgift. Vad ser du mest fram emot i jobbet som kommunikationschef?

– Jag ser mest fram emot att jobba med FSS kommunikation som en helhet, att foga ihop de olika delarna – IT, punktskriften och våra fina tidningar – till ett gemensamt verksamhetsområde och lära mig mer om dem. Jag tycker också att det är intressant att jobba med tillgänglighet på olika plan, ofta finns det stor förståelse hos omvärlden om man bara tar sig tid att förklara våra behov och bakgrunden till dem.

Men för alla som inte känner dig, varifrån är du hemma? Vad har du för fritidsintressen?

– För alla som inte känner mig är jag född och uppvuxen i Kristinestad dit jag fortfarande åker regelbundet. Jag har utöver journalistiken studerat konstvetenskap och är intresserad av konst och litteratur på olika nivåer. Till min familj

hör min sambo som också är journalist och två barn, Alexia och Benjamin.

Kan du kort beskriva för läsarna vad kommunikationschefen gör?

– Som jag ser det är kommunikationschefens uppdrag att skapa förutsättningar (hjälpa till med ansökningar, rekryteringar, arbetsskydd med mera) för kommunikationens fantastiska medarbetare att göra det jobb de är bäst på. Sedan handlar det förstås om att sköta och utveckla förbundets kommunikation med olika instanser.

Vilka är enligt dig förbundets styrkor och svagheter?

– Den insats vi gör är ovärderlig för många som nås av den. Vi har möjlighet att jobba konkret och nära medlemmarna men vi kan alltid nå fler. Jag tror att tröskeln för att ta en första kontakt med oss fortfarande kan vara hög för många och det ska den inte vara. Vad förbundet är bra på är att jobba hårt och söka nya vägar att utvecklas.

Vad tror du att kommer bli dina största utmaningarna i den nya rollen?

– Den största utmaningen för hela förbundet handlar fortfarande om att övertyga omvärlden om att vi har ett unikt uppdrag som ingen annan gör i hela världen. Vårt uppdrag kostar pengar och det är få som vet vilken arbetsmängd och personalinsats det ligger bakom en enda taltidning, till exempel.

Johanna Syrén

Kan du berätta lite om din bakgrund. Vad har du tidigare jobbat med?

– Jag är ursprungligen fysioterapeut och jobbade som det i några år och trivdes bra.

Jag insåg ändå att jag brann för en annan typ av uppgifter inom området och började studera till magister i hälsovetenskaper. Fick

jobb som förman inom äldreomsorgen och utvecklades massor under den tiden. Ett par år senare färdigställer jag nu min magisteravhandling och trivs på mitt nya jobb här på Synvillan.

Var är du född och uppvuxen? Vad har du för fritidsintressen?

– Jag är hemma från Petalax, Österbotten. Efter gymnasiet flyttade jag till Helsingfors och bor nu med sambo och katt på Drumsö. Min fritid går ganska mycket åt studierna, och jag tycker om motion i olika former. Jag sysslar med allt från ridning till yoga och slappnar däremellan gärna av med matlagning eller bakning.

Hur har du kommit in i jobbet som rehabiliteringskoordinator?

– Första månaden som rehabiliteringskoordinator har gått hastigt - det har varit väldigt intressant och helheten man skall sätta sig in i är stor. Jag har fått stöd av alla nya kollegor och tycker att jag kommit riktigt bra in i jobbet och trivs verkligen jättebra!

Vad gör egentligen en rehabiliteringskoordinator?

Vad har du för uppgifter?

– Rehabiliteringskoordinatorn jobbar som titeln

säger med koordinering av FSS rehabiliteringsverksamhet. Några av nyckelorden här är planering, uppföljning och utveckling. Man ansvarar för att helheten är möjligast ändamålsenlig och fungerar som förman för rehabiliteringsrådgivarna.

Vad ser du mest fram emot i jobbet på FSS?

– Jag ser mest fram emot att jobba med den breda arbetsbild jag har. Att jobba med verksamheten och rehabiliteringsrådgivarna på vecko- och månadsvis är mycket motiverande samtidigt som jag ser fram emot långsiktig planering och utveckling med strävan att göra vår verksamhet ännu bättre framöver.

Vad ser du som de största utmaningarna med ditt nya jobb?

– En utmaning är att jobba för en väldigt mångfaldig målgrupp som därtill är spridd på ett stort geografiskt område. Detta bör man ständigt hålla i tanken för att kunna erbjuda ett brett utbud av tjänster så att vi har något att erbjuda alla.

De stora samhällsförändringar som är på gång är en annan utmaning, vilkas verkan för just vår del vi inte känner till ännu.

Även synskadade får njuta av underhållning högt uppe i det blå

Det kanadensiska flygbolaget Canada Air har haft ett underhållningssystem på sina flygplan. Infällt i alla stolsryggar har resenärer kunnat se på filmer, spela spel och lyssnat på musik.

En synskadad passagerare uppmärksammade att hon inte kunde använda systemet. Passageraren klagade med motivering att hon inte fick samma service trots att hon betalade samma pris.

Hon anmälde flygbolaget för diskriminering och har kämpat för sin sak i åtta års tid. Air Canada svarade först med att underhållningen inte var en del av flygresan. Till slut valde flygbolaget att lyssna på kunden och kan nu stolt presentera ett tillgängligt underhållningssystem. Talande menyer och en fjärrkontroll med taktila knappar ger synskadade möjlighet att ta del av innehållet. ●

Finlands mest tillgängliga kyrka finns i Kangasala

Finlands mest tillgängliga kyrka har blivit utsedd i en tävling utlyst av Radio Dei och kyrkostyrelsen. Med över 43,9 procent av rösterna var det Kangasala kyrka som vann tävlingen i konkurrens med bland andra Åbo domkyrka.

Kangasala kyrka renoverades på 1980-talet, och i arbetet såg man till att ta bort alla fysiska hinder. Man kan lätt röra sig längs altargången med rullstol, det finns inga trappor upp till altaret och även på altarmrådet finns gott om utrymme att röra sig på.

Målsättningen med tävlingen var att öka kännedo-

men om tillgänglighet och hur den beaktas i olika kyrkor. I samband med omröstningen gjordes en programserie där man framförde olika synvinklar på tillgänglighet.

– Tillgänglighet är så mycket mer än en hinderfri miljö. Det är verkligen fint att man i programserien lyfte fram vad det innebär att en mässa är lämplig för personer med utvecklingsstörning eller vad man bör beakta när man ordnar en mässa för synskadade, konstaterar **Jukka Sariola**, ordförande för kyrkans delegation för handikapparbete.

Kangasala kyrka fick sitt pris den 23.8. ●

FOTO: IOC/RIO

Medaljen rasslar

Paralympics inleds den 7 september och har ett tillgänglighetstänk. Bland annat kan tävlande höra vilken medalj de håller i, genom att skaka på medaljen. Beroende på medaljens valör så rasslar den olika mycket. Det här har man åstadkommit med metallkolor inuti medaljerna.

Totalt har 2 642 medaljer gjorts till de Olympiska spelen: 877 guldmedaljer, 876 silvermedaljer och 889 bronsmedaljer. Man har åstadkommit rasslet med varierande mängd kulor. Från 16 i bronsmedaljen till 28 i guldet. ●

Förkortar Bibeln

Författaren och journalisten Hanna Wallsten har fått i uppdrag att skriva en kortare och mer lättläst version av Nya Testamentet. Mellan hälften och två tredjedelar av texten ska bort.

Invecklade meningar görs om till kortare, svåra ord byts ut mot enklare och långa förklaringar om till exempel vem som är släkt med vem förenklas. I september 2017 ges Wallstens Bibelversion ut av LL-förlaget. ●

AKTUELLT I DISTRIKTEN

Norra Österbottens Svenska Synskadade

Mimosel gruppen för damer träffas varannan onsdag (jämlna veckor) kl. 13 på Fyren. Nästa träff blir 21.9 och 5.10. Ann-Mari Ekstrand hälsar alla välkomna.

Spanska kursen med Aslög Forsman startar igen tisdagen 20.9 kl. 13 på Fyren.

Vattengymnastik i samarbete med Folkhälsan inleds onsdagen 21.9 vid Östanlid, grupp 1 kl. 11.45 och grupp 2 kl. 12.30. I samband med vattengymnastiken finns det möjlighet att träna i gymmet kl. 11–12.

Handarbetsgruppen "Rätstickorna" träffas varannan måndag (udda veckor) kl. 12–14 på Fyren. Vi träffas nästa gång 26.9. Agneta Cederberg hälsar alla rätstickor välkomna.

Lördagen 10.9 kl. 12–15 ordnas en idrottsdag för specialgrupper i Karleby vid idrottsgården, ishallen och

simhallen. Det ges möjlighet att prova på olika motionsformer ss laserskytte, frisbeegolf, bowling mm. Dagen är avgiftsfri.

Förfrågningar och anmälningar görs till Ann-Sofie Grankulla, tfn 050-3795 658 eller 06-7234 880. Mera information om verksamheten i medlemsbandet och minnenslistan i Österbottens Tidning på lördagar eller på www.fss.fi under länken distriktsföreningar och Norra Österbotten. Välkomna med!

Svenska Synskadade i Mellersta Nyland

Har du fått synnedsättning i samband med stroke eller andra hjärnrelaterade sjukdomar? Välkommen på en kväll med information och diskussion kring detta tema torsdagen den 13.10.2016 på Hörnan, Parisgränden 2 A 3. Gästföreläsare: Neurosympedagog Mona-Lisa Möller. Vi bjuder på lätt kvällsbit. Tillställningen är också öppen för anhöriga.

Anmäl dig till kansliet senast 10.10.2016 tfn 0400-269 554, e-post kansliet@ssmn.fi eller till rehabiliteringsrådgivare Ann-Catrin Tylli tfn 040-511 33 45, e-post ann-catrin.tylli@fss.fi

Måndagsträffarna börjar igen 5.9 klockan 13.00 på Hörnan vid Arabiastanden, Parisgränden 2 A 3.

På den första träffen har vi lunch och så funderar vi på höstens verksamhet och pratar hur sommaren varit. Lunchen kostar 3 euro portionen. Ta med något kärll med vilket du kan transportera mat med dig hem.

- 12.9 Ifall vädret tillåter, promenerar vi längs stranden och tar en instickare till något café. Mari från R5 medverkar

- 19.9 Bingo med blommor som pris

- 26.9 Skivråd med Sune Huldin

- 3.10 Lunch och så ger vi varandra olika tips om goda rätter och dylikt i matväg

Måndagsträffarna hålls på Hörnan vid Arabiastanden, Parisgränden 2 A 3 om inget annat meddelats.

Vattengymnastiken vid Folkhälsans seniorhus, Man-nerheimvägen 97 börjar igen fredagen den 19.8.2016 klockan 10.00. Anmäl dig till kansliet senast 18.8.2016, telefon 0400 269 553 eller kansliet@ssmn.fi

22.9 Skördefest på Hörnan klockan 18.00. Det blir något litet tilltugg och minnen från gångna skördefester och traditioner. Vårdinor är Babben och Marita. Anmäl dig senast 19.9 till kansliet, 0400 269 553, eller kansliet@ssmn.fi

Kansliets kontaktuppgifter: Telefon: 0400 269 553. Epost: kansliet@ssmn.fi. Kansliet har telefontid måndag-onsdag mellan klockan 10.00-13.00. Kom upp och prata bort en stund, eller drick en kopp kaffe. Vi ses på Hörnan!

Svenska Synskadade i Västnyland

Höstens första månads-möte hålls lördagen den 10 september kl. 13.00 i Lyan, Prästängsgatan 12, Ekenäs. Juridiska ombudet Erik Munsterhjelm från SAMS berättar vid mötet om aktuella frågor och svarar också på medlemmarnas frågor. Som vanligt bjuder vi på kaffe och tilltugg.

Anmälan om att du kommer till månadsmötet ska undantagsvis göras till sekreterare Börje Broberg på telefon 044 5410 679 eller e-post ssvn@brev.fi. Om du inte anmält dig ännu bör du göra det genast.

Du som är intresserad av resan till Tallinn har ännu chans att anmäla dig. Vi reser onsdagen den 23 november och kommer tillbaka följande dag. På programmet står besök hos blindskolan i Tallinn och på chokladfabriken Kalev. Resans pris är 110 euro för medlemmarna. Hör av dig och anmäl dig till ordförande Göran Sjöstedt, telefon 040 502 8124 eller viceordförande Birgitta Nordström, telefon 044 336 8060.

Balansträningen inledes vecka 35, onsdagen den 31 augusti klockan 12. Balansträningen är ett samarbete med Folkhälsan och platsen är Seniorahuset, det vill säga grannhuset till Lyan, med ingång från Grev Moritzgatan till gården och till det hus som finns längre in på gården. Om du inte ännu anmält dig kan du ännu höra efter hos sekreterare Börje Broberg, 044 5410 679 ifall det finns plats på kursen.

Det sker ännu litet förändringar i tidtabellen för höstens aktiviteter, men småningom blir allt klart och vi sammanställer hösttermi-

nens program. De aktiviteter som funnits på programmet tidigare kommer att fortsätta och i de flesta fall vid samma tider som tidigare. Dessutom satsar vi på flera syntolkade filmer både på biograf och i Lyan plus syntolkad fotboll i Ekenäs och handboll i Karis.

Om du har idéer på nya aktiviteter så hör av dig till exempel till föreningens ordförande Göran Sjöstedt på telefon 040 502 8124 eller sekreteraren Börje, som är anträffbar på telefon 044 5410 679 alla dagar i veckan. Föreningens e-postnummer är ssvn@brev.fi. Om du vill träffa sekreteraren i Lyan kan du för säkerhets skull ringa och komma överens om tid.

Till kurser går det bra att anmäla sig till Birgitta Nordström, telefon 044 336 8060 eller Eeva Hanner på telefon 050 595 49 46.

Föreningens nya dator är installerad i Lyan och finns till alla medlemmars förfogande. Datorn har textförstoring och talsyntes. Också Skype är installerad i datorn. Kom och bekanta dig med datorn. Och om du behöver hjälp att komma igång så får du den av sekreteraren. Ring 044 5410 679 och kom överens om tid.

Föreningens IT-stödperson Rabbe Thomasson är också utbildad massör och tar emot medlemmar för massage i Lyan. Priset för

medlemmar är 20 euro. Hör dig för hos Rabbe på telefon 040 8500 734 om de dagar då han är på Lyan.

Svenska Synskadade i Östnyland

Svenska Synskadade i Östnylands månadsträff i september är lördagen den 10.9 klockan 13 på Kajutan, Ågatan 33 E i Borgå. IT-ansvarsperson för föreningen Cristian Söderberg kommer och berättar om den nya datorn som finns på Kajutan för medlemmarna. Lovisaborna anmäl er till Jonas tfn 040 964 4672 senast torsdag 8.9 Välkommen!

Svenska Synskadade i Östnyland ordnar i Lovisa på Esplanaden den 26.9 kl. 11–14 och i Borgå den 27.9 kl. 11–14 på Kajutan, Ågatan 33, info om synskadades vardag med bl.a hjälpmedel. Bl.a. PolarPrint, LovisaMi, AC Optiks och Edupolis hälsovårds studerande deltar.

Vasa Svenska Synskadade

Vasa Svenska Synskadade har för avsikt att starta en

musikskola för synskadade på Lyktan. Är du intresserad av att lära dig spela något instrument, vänligen meddela så fort som möjligt ditt intresse till kansliet. Berätta samtidigt vilket instrument du vill lära dig och om du är nybörjare. Minimiantal är 5 personer för att musikskolan ska starta. Bidrag söks för kursen, så ditt deltagande är gratis.

Vänligen anmäl dig så fort som möjligt till distr.sekr. Febe Mörk, tfn 045-321 3320 eller per e-post: vasasynskadade@gmail.com.

Vattengymnastik startade söndag 4.9 i samarbete med Folkhälsan och fortsätter varje söndag utan uppehåll fram till och med söndag 20.11. Sammanlagt 12 gånger. Grupp 1: kl. 12.45–13.30 och grupp 2: 13.30–14.15. Ledare Antonia Prinsén, tfn 044-788 5961. Önskar du delta, kan du anmäla dig så fort som möjligt till kansliet.

Trivselcafé Mimosel i samarbete med Folkhälsan startar Trivselcafé Mimosel onsdag 14.9 kl. 13–15, och fortsätter så fram till och med onsdag 21.12 varannan onsdag (ojämna veckor) med Tina Back, tfn 044 788 3676 och Maj-Britt Aspö som ledare. Välkomna med alla nya och tidigare deltagare!

Höstens första punktskrift börjar torsdag 15.9 kl. 10–11.30 och kl. 12–13.30. Lärare är Ritva Hagelberg och Margareta Öster. Det spelar ingen roll om du är nybörjare eller lite längre hunnen i punktskrift. Är du nybörjare, tveka inte utan anmäl dig till kansliet! Punktskriften fortsätter sen varannan torsdag, ojämna veckor fram till och med torsdag 8.12. Välkommen med att lära dig punktskrift, hälsar lärarna.

Vi fortsätter spela boccia under hösten i Eksalen i Folkhälsan Wasa. De två första gångerna spelas boccia på tisdagar och därefter varannan onsdag (jämna veckor). Startdatum är tisdag 20.9 och följande gång tisdag 4.10, därefter onsdag 19.10, 2.11, 16.11, 30.11 och 14.12, alla gånger kl. 11–12. Kontaktperson är Peter Sahlsten, tfn 050 588 5103.

Är du intresserad av att delta i IT-kurser på Lyktan? Meddela intresse till kansliet så fort som möjligt. Kommer det tillräckligt med intresserade startar en kurs med Iphone/Ipad och grundkurs i datorer måndag 12.9 enligt följande tider: kl. 9.30-12 för Iphone/Ipad, lunch och kl. 12.30-14.30 grundkurs i dator. Har du frågor gällande kurserna, kontakta IT-lärare Andreas Kanto, tfn 050-537 6110.

Styrelsen har beslutat att vi ska ordna lotteri vid varje medlemsträff under hösten. Detta i stället för att ordna en auktion/basar. Vill du donera någonting till lotteriet, så kan du lämna det till Lyktan eller själv ta med till alla medlemsträffar. Lottens pris är 1€.

Höstens första medlemsträff ordnas måndag 26.9 kl. 13, denna gång i Bertby UF lokal i Vörå. Bussen startar i Södra Österbotten ifall intresse finns, och sponsoreras helt av föreningen. Verksamhetsledare för Finlands svenska taltidningsförening rf, Daniel Ainasoja informerar om prenumeration och användning av Pratsam boxarna. Har du frågor gällande Pratsam, passa på tillfället och kom med! Dessutom medverkar även rehabiliteringsrådgivare Ulla-Britt Ingman med en kort info. Datapedagog Siv-Britt Häggman finns även på plats. Servering och gemenskap runt kaffeborden. Samt lotteri! Välkomna med, men anmäl dig senast onsdag 21.9 före kl. 14.

Tisdag 27.9 kl. 11–15 finns vi i Botniahallen, Korsholm på Seniorernas Friskvårdsdag. Kansliet och Lyktan är stängd hela den dagen!

Fredag 21.10 kl. 19 har vi bokad 20 platser till Wasa Teater för att se "Mor Kurage". Biljetten kostar 22€/synska-

dad. Ledsagare gratis. Reservera din plats senast torsdag 13.10 före kl. 14.

Café Lyktan

Nyhet för i höst är att vi inleder "Café Lyktan" varannan onsdag (jämna veckor) med olika teman. Första tillfället är onsdag 21.9 kl. 15 (OBS tiden!) som ett musikcafé. "Hösten i ord och ton" tillsammans Susanne Granholm som både sjunger och spelar med och för oss. Anmäl dig senast 19.9. före kl. 14.

Onsdag 5.10 kl. 13 håller Tina Back i trådarna för "bokcafé på Lyktan" Vi delar boktips med varandra och talar allmänt om läsande. Vad betyder det att läsa en bok!? Begränsat antal platser! Anmäl dig senast 3.10 före kl. 14.

Onsdag 19.10 kl.13 blir det "Café Lyktan med hjärngympa" som tema med Tina Back! Servering! Begränsat antal platser! Anmäl dig senast 17.10 före kl. 14.

Onsdag 2.11 kl. 15 ordnas "Bakcafé med Sussi" – Vad vi bakar får bli en överraskning. Anmäl dig senast 31.10 före kl. 14!

Kontaktuppgifter

Distriktssekreterare Febe Mörk är anträffbar på verksamhetscentret Lyktan, måndag – torsdag kl. 9–14 på

telefon 045-321 3320 och på vasasynskadade@gmail.com.

Du hittar även info om oss på <http://www.fss.fi/sv/distriktsforeningar/vasa> samt på vår facebookside: <https://www.facebook.com/vasasynskadade>.

Har du ärende till föreningen utöver kanslitiden kan du vänligen kontakta föreningens ordförande Andreas Kanto på tfn 050-537 6110 eller per e-post: andreas.kanto@gmail.com

Åbolands Synskadade

Kommande händelser och medlemsaktiviteter.

- Sommaren går till sensommar och hösten knackar på dörren. Vi hoppas på en vacker höst med sol och torrt väder samt prasslande höstlov som dignar ner till marken, prasslande sådär passligt.

- Styrelsen planerar höstens och vinterns händelser och evenemang samt ser framemot förslag från medlemmarna, föreslå friskt och vågat så ser vi vad vi tillsammans kan ordna.

- Bowlingen i Pargas har startat igen efter sommaruppehållet, alla varmt välkomna med och slå en strike.

Kontaktuppgifter till föreningen är: Ordförande Birgitta Storbacka telefon 040-5867 179. Vice ordförande Rolf Rönqvist telefon 0400 736 567. Gun Fröberg telefon 0408 336 630. Distriktskoordinator Håkan Ström telefon 0400 151 322 tisdag till torsdag klockan 10.00 till 16.00. Kontakter och anmälningar till dessa personer.

Ålands Synskadade

Under hösten startar aktiviteterna enligt följande:

Simningen på Folkhälsans Allaktivitetshus startar fredagen den 2 september, kl. 12–13. Nya deltagare är välkomna, meddela till Bettina på tel. 19670 om du är intresserad.

Punktskriftskurs på Ankaret startar onsdagen den 14 september kl. 12–14.30. Nya deltagare är välkomna, meddela ditt intresse till Bettina på tel. 19670.

Borstbinding på Ankaret startar måndagen den 5 september kl. 11.30–14.30.

Månadsträffen på Ankaret brukar vanligtvis vara den andra måndagen i månaden. Närmare information i lokaltidningarnas kalendrar.

Höstmöte lördagen den 22 oktober kl. 12.00 på Ankaret. Stadgeenliga ärenden, kaffeservering. Välkomna!

Syntolkningen fortsätter som vanligt med fotbollsmatcher, teaterbesök och biobesök. Info om dessa finns i lokaltidningarnas kalender samt i taltidningen. Har du önskemål, hör av dig till Bettina Gröning.

Kontaktuppgifter

Organisationssekreterare, Bettina Gröning finns anträffbar på Ankaret, Johannebovägen 7, mån–tis, tors–fre klockan 9.00–13.00. Ankaret, tel. 018-19670 E-post: aland.syn@aland.net

ANNONS

Synnedssättning i samband med stroke

Har du fått synnedssättning i samband med stroke eller andra hjärnrelaterade sjukdomar? Välkommen på en kväll med information och diskussion kring detta torsdagen den 13.10.2016 på Hörnan, Parisgränden 2A3. Gästföreläsare är neurosynpedagog Mona-Lisa Möller. Vi bjuder på lätt kvällsbit. Tillställningen är också öppen för anhöriga.

Anmäl dig senast den 10.10.2016 till Svenska Synskadade i Mellersta Nylands kansli tfn 0400-269 554, e-post kansliet@ssmn.fi eller till rehabiliteringsrådgivare Ann-Catrin Tylli tfn 040-511 33 45, e-post ann-catrin.tylli@fss.fi

Arrangör: Svenska Synskadade i Mellersta Nyland och Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f.

KONTAKT

Funderar du på något kring FSS?

**Tveka inte att ta kontakt för att diskutera dina tankar med oss.
Vi finns här för din skull!**

Ordförande Sune Huldin
Telefonnummer: 040 566 8792
E-post: huldin.sune@gmail.com

Organisationsledare Matthias Jakobsson
Telefonnummer: 044 080 8004
E-post: matthias.jakobsson@fss.fi

Vi lyssnar på alla tankar och idéer om vårt förbund!